

nek ennyi hódítást tenni? mert itt már az erdőknek hegyszakadásokat, völgyek elporondolását akadályozó, forrásokat éltető és kártékony légáramlásokat szabályozó, kétségtelen és nemzetgazdasági szempontból főfontosságú hatálya is tekintetbe jön.

E kérdésekre tehát határozottan *nemmel* felelhetünk, de az erdők jelentőségét minden értelmes ember ismeri is már, s így a törvényhozás megfogja óvni tudni a hazát attól, hogy a koporsó deszkáért is külföldre szoruló erdőtlen Irland és Anglia e tekintetbeni sorsára jusson, sőt bizonyára intézkedend a törvényhozás, hogy alkalmas erdei utak keletkeztetésével a fafelesleggel bíró erdős vidékek fatermékének kelendőseget biztosítson, másrésről pedig az ez idő szerinti kopár erdőtalaj befásítása iránt fog rendelkezni, s ide tartoznának első sorban az alföldi mendenczét környező erdőtlen dombok, hegyek és magaslatok, melyeknek aztán klimaticus hatása is lenne, erdőtömegességöknél és a domborzatnál fogva.

De maga H. J. úr is az alföldi medenczének befásítását nem a feltétlen erdőtalajra szorítja-e, midőn az Oest. Revue 7-ik kötetében befásítás alá a homokbuczkákat, tar ormokat, gátakat és terméketlen legelőket jelöli ki.

Ime, akaratlanul is mily találón bizonyít mellettem Hunfalvy úr, kinek, miután történelmi, természettani és statisztikai érvei tartatlanságát begyőzni igyekeztem, Akademiánk köztiszteletű elnökének az *alföldi levelekből* vett következő mondatával zárom be hosszúra terjedt válaszomat:

„Igen jól tudom, hogy jelenleg népszerűtlenebb gondolat nincs ennél, de azon szerencsés helyzetben vagyok, hogy (itt) nincs népszerűségem, melyet kockáztathatnék, és ha volna is, nincs elegendő hiuságom, hogy azt az igazság árán megtartani kívánjam.

Érkövy Adolf.

K ü l ö n f é l é k .

Az osztrák birodalomban fekvő kincstári vasgyárak bevételei, kifizetési és tőkési.

Érdekesnek véljük a kincstári összes bányászat 1865-ki előszámvetéséből a következőket közleni:

Részletes kimutatása, a kincstári vasgyárak rendes bevételeinek és kiadásainak 1865-ben.

	Magyarországban				Erdélyben		A többi osztrák tartományokban			Összeg
	Selmeczi	Szomolnoki	Marmar. Szigeti	Pesti es. k. árulási	Kolosvári	Nagy-Bányai	Ausztria és Stiria	Salzburg	Tirolis	
	I g a z g a t ó s á g									
f o r i n t o. é.										
B e v é t e l										
Emberi munkaért.....	—	—	—	—	—	—	10809	—	—	10809
Állati munkaért.....	1120	—	—	—	—	—	69162	—	—	70282
Eladott járadéki anyagok.....	2226920	121379	192689	257000	554816	131712	5502090	385340	689024	10060970
Eladott üzleti anyagok.....	33302	6490	—	—	7533	3445	30320	8413	10709	100212
Élelmezési tárgyakért.....	4176	—	11600	—	—	5708	722591	12326	30907	854236
Szertári tárgyakért.....	—	—	—	—	—	—	860	—	—	860
Egyébb bevételek.....	67	1145	—	—	1495	—	51177	2714	6437	65570
<i>Összeg.....</i>	2335048	129014	204289	257000	563844	140865	6387009	408793	737077	11162929
K i a d á s										
Felvigyázók bére.....	20166	2092	4416	—	6679	9469	36691	6378	5742	84954
Munkások bére.....	385671	31874	51306	—	78525	36985	570203	95554	116438	1366556
Állati erőkre.....	324101	39583	12233	—	54616	16677	543456	35832	40993	977491
Járadéki anyagokra.....	729747	1000	45583	255410	159403	—	1786482	71274	173264	3222163
Üzleti anyagokra.....	496160	31506	39855	—	144106	43448	1460046	163092	211908	2500121
Élelmi szerekért.....	126024	—	18400	—	—	9953	996172	12326	66662	1229573
Szertári tárgyakért.....	—	—	—	—	1000	—	9390	940	476	11806
Egyébb kiadások.....	74351	17915	14929	1200	42598	8194	380364	24451	49841	613842
<i>Összeg.....</i>	2156220	123970	186722	256610	486927	118046	5682804	409847	665324	10096470

A kincstári vasgyárak tőke-érték-elemelnek átnézete 1863-ik év végén.

	Ingatlan vagyon és lőrvényes jogokban	Leltári szerekben	Üzleti-	Termelt-	Pénztári- készletben	Összesen
			a n y a g o k b a n			
f o r i n t o é.						
Magyarországon.						
<i>Selmeczi igazgatóság:</i>						
Tiszolzei vasgyár	11819	16313	11959	130545	1906	172542
Róniczi „	78186	196502	145617	1087530	2180	1510015
Libetbányai „	6607	4294	3572	26430	473	41376
Pojniki „	8135	2948	5297	51395	631	68406
Pesti cs. k. eladási igazgatóság	—	—	—	95164	716	95880
<i>Szomolnokai igazgatóság:</i>						
Diósgyőri vasgyár	54484	12110	51980	98222	1736	218532
<i>Szigeti igazgatóság:</i>						
Kabolapojánai vasgyár	19760	24636	25232	113876	—	183495
Fejérpataki „	103810	14637	16304	115763	2973	253487
Erdélyben.						
<i>Kolosvári igazgatóság:</i>						
Góvárdiai vasgyár	133900	32195	60394	163237	685	390411
Kúdsiri „	60480	41988	30171	101359	5355	239353
Sebeshelyi „	131340	63203	15017	134670	1789	246019
Topliczai „	20000	7000	25671	94565	4053	151289
<i>Nagybányai igazgatóság:</i>						
Poduróji vasgyár	46488	54536	33813	232977	3549	371363
Más oszt. tartományokban.						
Ausztria és Stíria	1056273	662611	1058446	4927016	84092	7788438
Salzburg	77527	62996	157847	668963	30540	997873
Tirolis	182978	150111	262206	998407	39706	1633409
<i>Összesen</i>	1991787	1346081	1903517	9040119	180384	14461888

**Összehasonlító átnézete a kincstári vasgyárak pénz
kezelésének 1864 és 1865-ben.**

Előszámvetés.	Bevételek		Kiadások		Tiszta jövedelem	
	rendes	rend- kívüli	rendes	rend- kívüli	rendes	összes
					kezelésből	
f o r i n t o. é.						
1864-ben	14175271	—	12577440	151334	1597831	1446457
1865-ben	11162939	—	10096470	126912	1066469	939551
1865-ben jobb ..	—	—	2480970	24426	—	—
1865-benrosszabb	3012332	—	—	—	531362	506636

Ezen kimutatások után melyeket mi itt csak igen rövid kivonatban közlünk, az illető hivatalos jelentés így szól:

A kincstári vasgyárak jövedelmének itt 1865-re kilátásba helyezett csökkenése, mely 531362 forintot tesz, egyáltalában nem olyan természetű mely csak a kincstári vasgyárüzletet, vagy ennek bizonyos részét fenyegetné hanem olyan mely az összes kincstári és magány vasipart terheli, és a beállott kedvezőtlen eladási viszonyokban gyökeredzik. Nem csak a vas hanyatló ára hanem még inkább az hogy mindennemű vasárunk még leszállított ár mellet is csak nehezen adhatók el, hat e tekintetben oly nyomasztólag.

Ehez mértén megtétettek a szükséges, még az erdészeti üzletbe is mélyen beható intézkedések, hogy a kincstári vasgyárak termelése a csökkent kelendőséghez alkalmazva, leszállíttassék. E szerint a kincstári vasgyárakban 1865-ben 100000 mázsa nyers vassal kevesebb fog készíttetni és feldolgoztatni, s 220 munkással kevesebb fog foglalkoztatni.

Egyébaránt daczára az idej kedvezőtlen viszonyoknak a következő meglehetősen kielégítő átnézet mutatkozik:

A bányakincstári vasgyárak 1865-ben 41 hivatal, 170 hivatalnok, 230 felvigyázó, 7989 munkás segítségével — 31 kohóban, 9 olvasztó-, 7 láng-, 33 fris-, 32 kavaró-, 34 forrasztó-, 3 aczél pestben; 96 hámorban, 22 hengerműben s más műhelyekben

2769840 mázsa vaskövet fognak olvasztani és abból

1096519 „ nyersvasat készíteni, és további feldolgozás által

12808 „ öntött vas árut

372494	mázsa nyújtott vasat
39264	„ szerszámmemüt
25867	„ lemezt
97282	„ nyers aczélt
55084	„ edzett aczélt
6346	„ öntött aczélt szolgáltatni.

Ezen kezelés mellett továbbá:

939551	forint tisztajövedelmet adni
126918	„ újépítésekben alaptőkéik öregbitésére szentelni
110753	„ nyilvános terhekre adóban és kegyuri kiadásokban fordítani s így
1177223	„ összes jövedelmet az állam pénztárra nézve kimutatni, miből

1 mázsa olvasztás alá vett vasköre ..... 42 ujkrajczár
 1 „ előállított nyersvasra ..... 107 „
 és minden egyes alkalmazott munkásra ..... 143 forint esik.

Ha ezek után a kincstári vasgyárak tisztajövedelmét azok üzleti tőkéivel összehasonlítjuk a következő százalék kamatok mutatkoznak:

Előszámitás 1865-ik évre.	Összes üzleti tőke	Tiszta jövedelem a		Tőke kamat a	
		rendes	összes	rendes	összes
	évi üzletből				
	forint o. é.			százalék	
Ausztriai és Stirii vasgyárak	7788438	694205	616209	9	8
Salzburgi „	997873	1054	1054	—	—
Tirolisi „	1633409	71753	17753	4	4
Magyarországi „	2447853	201439	191439	8	8
Erdélyországi „	1498435	99736	57814	7	4
Bécsi cs. k. vas eladási igazgatóság.	95880	390	390	—	—
	14461888	1066469	930551	7	6

e szerint átlag véve az üzleti tőke a rendes jövedelemmel összehasonlítva 7% — az összes jövedelemmel pedig 6% kamatot ad.

Ezen kamat Ausztriában, Stiriában és Magyarországon meghaladja a 8%, holott Salzburgban az ottani nem jövedelmező s e végett felhagyófélben lévő telepek miatt nullra száll.

M.